

KİTAP TANITIMI / BOOK REVIEW
EMILY BRONTE ve “UĞULTULU TEPELER”
(Çeviren : Burhan Bolan, İstanbul 1997)

Ülfet DOĞAN*

Özet

Emily Bronte, 1811 yılında fakir bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya gelmiş bir İngiliz yazardır. Emily'nin çocukken annesi ölmüş, kendisi de fiziksel ve akli sıkıntılar çekmiştir. Yaşadığı çevrenin vermiş olduğu yalnızlık duygusuyla kendisine bir fantezi dünyası geliştirip, farklı bir üslupla tek bir roman ele almıştır. Bu romanında Gotik roman özellikleriyle karşılaşırken, diğer bir taraftan da yazarın hayatı hakkında bazı ipuçları elde ederiz. Diğer Victoria Çağı romanlarından farklı bir yapıya sahip olan yazarımızın bu romanı, aynı zamanda İngiliz edebiyatının da klasikleri arasında yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler : Emily Bronte, Gotik Roman, Victoria Çağı, Yalnızlık.

EMILY BRONTE and “WUTHERING HEIGHTS”

Abstract

Emily Bronte, was born in 1811, the 5th child of a poor family, is an English writer. When Emily was a child, her mother died and she suffered from physical and mental disorders. She worked only one novel with a different style by developing a fantasy world by reason of environment she lived. While we see principles of Gothic novel, on the other hand, we assume some clues about her life in this novel. Her novel, has a different form and atmosphere apart from other Victorian novels, is one of the classics of English Literature.

Keywords : Emily Bronte, Gothic Novel, Victorian Age, Loneliness.

Emily Bronte, Romantizm akımının en güçlü temsilcilerinden olup 1811-1848 yılları arasında yaşamış bir İngiliz Edebiyatçısıdır. Emily, tanınmış yazarlardan Charlotte Bronte'nin küçük kız kardeşidir ve Yorkshire'de doğmuş altı çocuklu bir ailenin beşinci çocuğudur¹.

Yorkshire'in fundalıklarla kaplı tepelerinde, uygarlık merkezi kentlerden uzak, ıssız Haworth köyünde çağdaşı romancılara hiç benzemeyen, üçü de genç yaşta ölen Charlotte, Emily ve Anne gibi yazarların yetişmesi oldukça şaşırtıcıdır. Sadece İngiliz Edebiyatında değil, dünya edebiyatında da önemli yeri olan bu şahıslar tek tek değil Bronte kardeşler olarak anılmışlardır ve Charlotte Bronte'nin

* Filolog

¹ <http://tr.wikipedia.org/wiki/Emily-Bront%C3%AB> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

Jane Eyre’i, Emily Bronte’nin Wuthering Heights (Rüzgarlı / Uğultulu Tepeler)’i defalarca filmlere konu olmuştur².

Haklarında yazılmış birçok hayali yaşam öyküsüne rağmen, Bronte kardeşlerin yaşamı üzerine en güvenilir kaynak, Charlotte’u tanıyan romancı Elizabeth Gaskell’in, arkadaşının ölümünden iki yıl sonra, 1857 yılında, Charlotte’un mektuplarından geniş çapta yararlanarak yayımladığı “The Life of Charlotte Bronte” (Charlotte Bronte’nin Hayatı)’dir. Ancak bu yaşam öyküsü sadece Charlotte üzerine ayrıntılı bilgi verir. Emily’e neredeyse hiç değinmez³.

Diğer kaynaklara göz atıldığında, bu üç kız kardeş ve yaşamları hakkında pek de ayrıntılı bilgi olmamasına rağmen, İrlandalı yoksul bir din adamının kızları oldukları ve annelerini küçük yaşta kaybettikleri görülür. Haworth köyünde yoksul bir yaşam süren bu aile, annenin ölümünden sonra zor zamanlar geçirmiş ve ailenin dört kızı da Cowan Bridge’e okula gönderilmiştir. Kötü şans burada da kardeşlerin yakasını bırakmamış ve kardeşlerin ikisi burada ölmüşlerdir. O dönemde 16 yaşında olan Charlotte, Roe Head Okulu’na mürebbiye olarak gitmiş ve Emily’i yanına öğrenci olarak almıştır. O hastalanınca Charlotte’un yerini Anne almıştır⁴.

1846 yılında Charlotte, Emily ve Anne, Currer, Ellis ve Acton Bell adları altında yazılar yazmaya başlamışlardır. Charlotte’un yazmış olduğu Jane Eyre eşsiz bir Victoria Dönemi romanıdır. Emily Wuthering Heights’i, Anne de Agnes Grey ve The Tenant of Wildfell Hall’ı yazmışlardır. Okuldaki ve evdeki kötü şartlardan etkilenen Emily, erkek kardeşinin cenazesinde rahatsızlanıp 1848 yılında hayatını kaybetmiş, ertesi yıl da Anne ölmüştür⁵.

Emily sadece yazmış olduğu tek romanıyla değil, çok azı günümüze ulaşmış şiirleriyle de o dar çevrede yeteneğini ortaya koymuştur⁶.

Yazarımızın taş evi, kilise mezarlığına bitişiktir; bu tecrit odasından ilk kurtulma denemeleri fantezinin kanatları üzerine yapılmıştır. Babaları, çocukken Bronte kardeşlerin arasında tek erkek temsilci olan Branwell’e doğum günü armağanı olarak tahta askerler getirmiştir. Çocuklar bu tahta askerlerle birlikte maceralara koşmuşlar, uzak ülkelerde, Afrika’da hayal güçleriyle camdan bir kent kurmuşlar ve adını Angria koymuşlardır. Avustralya’daki kentin adı ise Gondal’dır. Her bir askeri, bir macera kahramanı olarak büyük savaşların, trajedilerin, acıklı aşkların içine salmışlardır. Bu hayallerden en erken vazgeçen Chralotte olmuş fakat Uğultulu Tepeler’in yazarı Emily ise 30 yaşındaki ölümüne kadar Gondal şiirleri yazmaya devam etmiştir⁷.

Daha önce de bahsedildiği gibi, Uğultulu Tepeler veya özgün adıyla Wuthering Heights, Emily’nin gizli gizli yazdığı bir romanıdır. İlk kez 1847 yılında Ellis Bell mahlası ile yayımlanmıştır. Emily’nin ölümünden sonra kız kardeşi Charlotte eseri yayıma hazırlayıp, Emily’nin gerçek ismi ile

² Mine URGAN, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 2004, s.1126.

³ M. URGAN, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 2004, s.1126.

⁴ C. ALPER, **The Theme of Sickness in Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1971, s.2.

⁵ C. ALPER, **The Theme of Sickness in Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1971, s.2.

⁶ Anthony BURGESS, **English Literature, A Survey for Students**, Hong Kong 1985, s.186.

⁷ Veysel ATAYMAN, **Uğultulu Tepeler**, İstanbul 2004, s. 8.

eserin ikinci bir baskısını yayımlamıştır. Eserin ismi, konu aldığı hikâyenin merkezi figürlerinden olan bir malikânenen gelmektedir. Bugün İngiliz Edebiyatının klasiklerinden sayılan roman ilk yayımlandığında hem olumlu hem olumsuz tepkilerle karşılanmış ve iç içe geçen yenilikçi yapısı karışık tepkilere yol açmıştır⁸.

Emily, kitabında olayların sırasını izleyerek düz bir şekilde başlayarak anlattığı için, romanda biri anne biri kız iki Catherine, biri Heathcliff'in oğlu, biri bu çocuğun dayısı iki Linton vardır. Kitaba adını veren evin sahibi Earnshaw, Liverpool'dan altı yaşlarında çingene gibi esmer bir erkek çocuğuyla geri döner. Heathcliff adını taktığı, soyadı olmayan bu çocuğu oğlu Hindley ve kızı Catherine ile birlikte, kendi çocuğuymuş gibi büyütme ister. Catherine ve Heathcliff birbirlerini hemen severken, babaları öldükten sonra Catherine'nin ayyaş ve kötü bir delikanlı olan ağabeyi Hindley, Heathcliff'e eziyet eder, arada sırada da bir uşak gibi davranır. Çocuklar büyüyünce Heathcliff, tesadüfen Catherine'nin onun gibi biriyle evlenmesinin kendisini küçük düşüreceğini duyar. Bunun üzerine evden kaçıp üç yıl ortadan kaybolur ve ardından varlıklı bir adam olarak geri döner. Bu esnada Catherine, Trushcross Grange denilen komşu malikânenin sahibi genç Edger Linton ile evlenmiştir. Catherine ve Heathcliff karşılaşınca aralarındaki tutku yeniden başlar. Catherine kendi adını taşıyan kızını dünyaya getirdikten hemen sonra ölür. Heathcliff de Edger Linton'a acı çektirmek için onun kız kardeşi Isabella ile evlenir. Isabell'in de abisinin adını verdiği bir oğlu olur. Aradan 20 yıl geçer ve Heathcliff Earnshaw ailesinden de, Linton ailesinden de öcünü almayı sürdürür. Kendi oğlunu Catherine ve Edger'in kızı ile zorla evlendirir ve Earnshaw ile Linton ailelerinin malına mülküne el koyar. Mallarına el koyduğu Hindley Earnshaw'a da, oğlu Hereton'a da bir köpek muamelesi yaparak, bu ikinci kuşaktan intikam almaya çalışır. Eve hapsettiği oğlu ve gelinine olmadık eziyetlerde bulunan Heathcliff, oğlunun ölümünün ardından ölür. Genç yaşta dul kalan Cathy, yani Catherine'nin kızı, Hereton ile evlenir⁹.

İşte bu kasvetli tepede geçen bu romanda Hristiyanlığın hiçbir izine rastlanmazken, ölümlerde doğayla bir bütünleşme söz konusudur. Tanrıya inancı dile getiren bir duygunun izinin bulunmaması, Bronte'nin yaşarken olduğu gibi ölünce de Tanrı ile değil, doğayla birleşme isteğini ortaya koyar. İşte, çocukluğundan kalmış alışkanlıklarından ve büyüdüğü ortamdan dolayı yazarımız Haworth köyünün rüzgârlı fundalıklarında yaşamayı sevmiş, bunu da tek romanı olan Uğultulu Tepeler'e yansıtmıştır.

“Güneşli saçlarımın
Ot köklerine sarılacağı zamandır”

“The time when my sunny hair
Shall with gross roots twined be”.

⁸ <http://www.ogretmenlerforumu.com/roman-ozetleri/ugultulu-tepeler-emily-bronte-t11194.0.html> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

⁹ <http://www.ogretmenlerforumu.com/roman-ozetleri/ugultulu-tepeler-emily-bronte-t11194.0.html> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

cümleleri, yazarın doğaya olan bağlılığını gösterir niteliktedir¹⁰.

Dikkatimizi çeken diğer bir unsur da, romanın farklı bir iç içelikle yazılmış olmasıdır. Romanın olay örgüsü, Lockwood adında bir adamın yıllar sonra olay kahramanlarının malikânesine varması ve karşılaştığı tuhaflıklar üzerine evin hizmetçisinden yaşanmış hatıraları dinlemesiyle şekillenir¹¹.

Daha önce de bahsettiğimiz gibi, çocukluklarından beri bir köy evinde tecrit edilmiş olarak yaşayan ve insan ilişkileri kısıtlı olan yazarımız, bu romanında hayal gücünü kullanıp, yine kendi yaşadığı çevre gibi toplumdaki uzak bir mekân ve toplumla ilişkileri zayıf olan karakterler seçmiştir. Toplumdan uzak yaşadığı için, Catherine ve Heathcliff arasındaki aşk da normal iki insanın ki gibidir, çünkü yazarımız insan yaşamı konusunda ve karakterlerin detayları hakkında bilgisizdir. Ayrıca yazarımız hem fiziksel olarak hem de ruhi olarak rahatsızlıklar çekmiş ve yalnız büyümenin vermiş olduğu izolasyon duygusunu, farkında olmadan romanına mükemmel bir şekilde yansıtmıştır¹².

Ayrıca Heathcliff ile Catherine, Victoria Çağı romanlarında gördüğümüz âşıklara hiç benzemezler. Daha önce de belirtildiği gibi, bunun nedeni Emily Bronte'nin Victoria Çağı romancılarıyla uzaktan yakından hiç mi hiç ilişkisinin olmamasıdır. Diğer bir taraftan her şeyden fazla ölçülü davranmaya, törelere uymaya, en beylik anlamda akli başında davranmaya özen gösterilen bir çağda Emily, çılgın fakat garip bir aşk tutkusunu anlatır. Toplumla ilişkisi kopuk olduğundan, bu roman sadece düş gücünün yarattığı bir mucizedir¹³.

Diğer bir taraftan ise, karakter incelemelerine pek değinmeyen yazarımız, toplumdan kopuk bir hayat sürmesine rağmen, olayı anlatan evin hizmetçisi Nelly ve tipik bir Victoria Çağı genci olan Lockwood'un gözünden olaylara nesnel bir şekilde yaklaşmayı bilmiştir. Böylece hastalıklı düş gücü ve gerçekler arasında bir denge kurulmuştur. Ele alınan kişiler ve olaylar inandırıcı hale gelmiştir¹⁴.

Yazarımız eserini oluştururken, bir taraftan günün şartlarına göre farklı bir olay örgüsü kullanırken, bir taraftan da Gotik etkilerden de esinlenmiştir. Emily Bronte'nin Uğultulu Tepeler'i ya da Charlotte Bronte'nin Jane Eyre'i gibi romantik dönem özellikleri gösteren, medeniyetten uzak malikâneler, egzotik ülkelerden gelen eşyalarla dolu tavan araları dikkat çeker. Bu heybetli ama karanlık, büyük ama gizemli, terk edilmiş görünen ama doğaüstü varlıklarla dolu yapılar, içlerinde yaşayanların iç dünyalarını yansıtır ve davranışlarını belirler. Romanın Heathcliff adlı karakteri, Catherine arzu dolu yaklaşıp da, bize anlatılan özellikleri tıpkı kayalıkların üzerinde tek başına dikilen malikânesi gibi, bir hayvanı andıran, kaba saba birini gözler önüne serer¹⁵.

¹⁰ Mine URGAN, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 2004, s.1131-1132.

¹¹ M. BİLİCİ, **Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1976.

¹² C. ALPER, **The Theme of Sickness in Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1971, s.7-8.

¹³ Mine URGAN, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 1971, s.1138.

¹⁴ M. URGAN, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 1971, s.1143.

¹⁵ <http://www.kanguncesi.com/kgv4/index.php?view=article&catid=37:kan-guncesi-kitap-arsivi&cid> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

Kısa bir incelemeyle ele aldığımız bu romanda, her ne kadar Victoria Çağında yazılmış olsa da, o dönemin tutucu, kapalı toplum yapısına ve buna istinaden yazılmış bu tarz romanların tersine farklı bir olay örgüsüyle ele alınmış bir aşk tutkusuyla karşı karşıya kalırız. Emily Bronte'nin çocukluğundan getirmiş olduğu yalnızlık duygusu ve fantazi dünyası, bu romanda onun düş gücüyle birleşip öyle çarpıcı bir hal almıştır ki, hem dönem eleştirmenlerinin tepkisini çekmiş hem de farklı sunumuyla beğeni toplamıştır. Öyle bir ortamda yetişmesinden dolayı, kendinden beklenmeyen bir deha göstererek İngiliz Romanına farklı bir soluk katmıştır. Victoria döneminde farklı bir bakış açısı görmek isteyenler ve hastalıklı bir düş gücünün neler ortaya çıkarabildiğini görmek isteyenler için ideal bir roman.

KAYNAKÇA

ALPER, C., **The Theme of Sickness in Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1971.

ATAYMAN, Veysel, **Uğultulu Tepeler**, İstanbul 2004.

BİLİCİ, M., **Wuthering Heights**, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü Basılmamış Lisans Tezi, Erzurum 1976.

BRONTE, Emily, **Uğultulu Tepeler**, (Çeviren : Burhan Bolan), İstanbul 1997.

BURGESS, Anthony, **English Literature, A Survey for Students**, Hong Kong 1985.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Emily-Bront%C3%AB> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

<http://www.kanguncesi.com/kgv4/index.php?view=article&catid=37:kan-guncesi-kitap-arsivi&cid> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

<http://www.ogretmenlerforumu.com/roman-ozetleri/ugultulu-tepeler-emily-bronte-t11194.0.html> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

<http://www.ogretmenlerforumu.com/roman-ozetleri/ugultulu-tepeler-emily-bronte-t11194.0.html> (Erişim Tarihi : 20.12.2008).

URGAN, Mine, **İngiliz Edebiyatı Tarihi**, İstanbul 2004.